

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

РІШЕННЯ
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

05 червня 2020 р.

Справа №200/4230/20-а

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Суддя Донецького окружного адміністративного суду Загацька Т.В., розглянувши за правилами спрощеного позовного провадження (в письмовому провадженні) адміністративну справу за позовом Тертишного Геннадія Володимировича до Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області про визнання протиправними дій, стягнення суми заборгованості та зобов'язання вчинити певні дії,-

ВСТАНОВИВ:

Тертишний Геннадій Володимирович звернувся до Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області про:

2) визнання протиправними дій відповідача по невиконанні по щомісячним страховим виплатам за період з 1 травня 2014 року по даний час і стягнуті з відповідача суму заборгованості по щомісячним страховим виплатам за період з 1 травня 2014 року по даний час;

3) зобов'язати відповідача поновити виплату поточних щомісячних страхових виплат.

Доводи позовної заяви обґрунтовує тим, що відповідач не виплатив йому заборгованість із щомісячних виплат за період з 1 травня 2014 року по даний час за відсутності законодавчо встановлених підстав, що порушує його конституційні права. Дії відповідача щодо невиконання йому щомісячних страхових виплат за період з 1 травня 2014 року по даний час вважає протиправним та такими, що не ґрунтуються на вимогах чинного законодавства.

Відповідач надав відзив на адміністративний позов, яким просить відмовити в задоволенні позовних вимог у повному обсязі. Зазначає, що згідно з висновком медико-соціальної експертної комісії потерпілому було встановлено 30% втрати професійної працездатності у зв'язку із трудовим каліцтвом на виробництві. Позивач перебував на обліку у відділенні виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань у м.Шахтарську Донецької області, яке не перемістилось на підконтрольну владі України територію. Справи страхувальників залишились у приміщенні відділення, доступ до них на даний час відсутній. У період з травня 2014 року по даний час Тертишний Г.В. як внутрішньо переміщена особа до управлінь виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України та їх відділень не звертався. Вважає, що Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України та їх відділення не мають права здійснювати страхові виплати, в тому числі внутрішньо переміщеним особам, за відсутності документів, що підтверджують право особи на страхові виплати. Крім того, вважає що позивачем пропущено строк звернення до суду.

Ухвалою суду від 08.05.2020 було прийнято до провадження позовну заяву, відкрито

*306*4227403*1*2*

провадження в адміністративній справі №200/4230/20-а. Суд призначив розгляд справи проводити за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін (у письмовому провадженні).

Розгляд справи проведено за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (у письмовому провадженні) відповідно до ст.263 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України).

Перевіривши матеріали справи, вирішивши питання, чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги, та якими доказами вони підтверджуються, чи є інші фактичні дані, які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження, яку правову норму належить застосувати до цих правовідносин, суд встановив наступне.

Тертишний Геннадій Володимирович, 31.12.1962 року народження, ІПН 2301002377, зареєстроване місце проживання: область, м.Харцизьк, с.Цупки, вул.Горького, буд.7, кв.1, паспорт ВЕ 291553.

Згідно довідки медико-соціальної експертної комісії від 28.02.2012 серії 10 ААА №046990 Тертишному Г.В. встановлено безстроково 30% втрати професійної працездатності у зв'язку із трудовим каліцтвом на виробництві.

З копії листа Управління ВД ФСС в Донецькій області від 07.04.2020 №Т-01-04/9-119 випливає, що позивачу для відновлення страхових виплат необхідно звернутися із заявою до будь-якого відділення управління виконавчої дирекції Фонду на підконтрольній українській владі території та підтвердити статус внутрішньо переміщеної особи.

Як зазначено у листі Маріупольського міського відділення Управління ВД ФСС в Донецькій області від 29.05.2020 №28.03.1/1968 Тертишний Г.В. з червня 2014 року по теперішній час не перебував на обліку, як внутрішньо переміщена особа, в відділеннях управління ВД ФСС України та не отримував страхові виплати.

Враховуючи, що у відзиві відповідач не заперечує неотримання позивачем страхових виплат з травня 2014 року, зазначені обставини справи не є спірними.

Спирні правовідносини виникли з приводу правомірності невиклаті позивачу страхових виплат.

Надаючи правову оцінку правовідносинам суд виходив з наступного.

Відповідно до ст.46 Конституції України, відповідно до якої громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення;

Згідно ст.173 Кодексу законів про працю України (далі - КЗпП України), відповідно до якої шкода, заподіяна працівникам каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням трудових обов'язків, відшкодовується у встановленому законодавством порядку;

Закон України від 23 вересня 1999 року №1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» (далі - Закон №1105-XIV), який із 01 січня 2015 року діє в редакції Закону України від 28 грудня 2014 року №77-VIII та має назву «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», який визначав відповідно до Конституції України та основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування станом на момент виникнення спірних правовідносин правову основу, економічний механізм та організаційну структуру загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які призвели до втрати працездатності або загибелі застрахованих на виробництві.

Відповідно до пп.«в» п.1 ч.1 ст.21 Закону №1105-XIV (у редакції, яка діяла на час виникнення спірних правовідносин, тобто до 01 січня 2015 року) у разі настання страхового

випадку Фонд зобов'язаний у встановленому законодавством порядку своєчасно та в повному обсязі відшкодувати шкоду, заподіяну працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я, виплачуючи йому, зокрема, щомісяця грошову суму в разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку потерпілого.

Згідно зі ст.28 Закону №1105-XIV грошові суми, які відповідно до статті 21 цього Закону Фонд виплачує застрахованому чи особам, які мають на це право, у разі настання страхового випадку, є страховими виплатами. Зазначені грошові суми складаються, зокрема, із страхової виплати втраченого заробітку (або відповідної його частини) залежно від ступеня втрати потерпілим професійної працездатності.

Статтею 40 Закону №1105-XIV (у редакції до 01 січня 2015 року) передбачено, що страхові виплати потерпілому провадяться щомісячно в установлені Фондом дні на підставі постанови цього Фонду або рішення суду з дня втрати працездатності внаслідок нещасного випадку або з дати встановлення професійного захворювання. Страхові виплати провадяться протягом строку, на який встановлено втрату працездатності у зв'язку із страховим випадком. Страхові виплати провадяться протягом строку, встановленого МСЕК або ЛКК.

З 01 січня 2015 року зазначені норми встановлені частинами першою, п'ятою та шостою статті 47 Закону № 1105-XIV (у редакції Закону України від 28 грудня 2014 року №77-VIII).

У ст.27 Закону України від 14 січня 1998 року №16/98-ВР «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі - Закон №16/98-ВР) передбачено підстави припинення страхових виплат:

- а) якщо виплати призначено на підставі документів, що містять неправдиві відомості;
- б) якщо страховий випадок стався внаслідок дії особи, за яку настає кримінальна відповідальність;
- в) якщо страховий випадок стався внаслідок умисної дії особи;
- г) внаслідок невиконання застрахованою особою своїх обов'язків щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- д) в інших випадках, передбачених законами.

Крім того, у ст.38 Закону №1105-XIV передбачено випадки припинення страхових виплат і надання соціальних послуг:

1) на весь час проживання потерпілого за кордоном, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;

2) на весь час, протягом якого потерпілий перебуває на державному утриманні, за умови, що частка виплати, яка перевищує вартість такого утримання, надається особам, які перебувають на утриманні потерпілого;

3) якщо з'ясувалося, що виплати призначено на підставі документів, які містять неправдиві відомості. Сума витрат на страхові виплати, отримані застрахованим, стягується в судовому порядку;

4) якщо страховий випадок настав внаслідок навмисного наміру заподіяння собі травми;

5) якщо потерпілий ухиляється від медичної чи професійної реабілітації або не виконує правил, пов'язаних з установами чи переглядом обставин страхового випадку, або порушує правила поведінки та встановлений для нього режим, що перешкоджає одужанню;

б) в інших випадках, передбачених законодавством.

За положеннями п.3 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону №1105-XIV (у редакції від 28 грудня 2014 року №77-VIII) КМУ визначає особливості надання соціальних послуг та виплати матеріального забезпечення за соціальним страхуванням внутрішньо переміщеним особам (громадянам України, які переселилися з тимчасово окупованої території, території проведення АТО або зони надзвичайної ситуації).

Визначення того, хто є внутрішньо переміщеними особами надано у абз.1 ч.1 ст.1 Закону України від 20 жовтня 2014 року №1706-VII «Про забезпечення прав і свобод

внутрішньо переміщених осіб» (далі - Закон №1706-VII; у редакції яка діяла на час виникнення спірних правовідносин). Внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, який постійно проживає в Україні, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Як зазначено в ст.2 цього Закону, Україна вживає всіх можливих заходів, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, щодо запобігання виникненню передумов вимушеного внутрішнього переміщення осіб, захисту та дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, повернення таких осіб до їх покинутого місця проживання в Україні та їх реінтеграції.

Водночас ч.1 ст.3 вказаного Закону встановлено, що громадянин України за обставин, визначених у статті 1 цього Закону, має право на захист від примусового внутрішнього переміщення або примусового повернення на покинуте місце проживання, що враховується судом.

До жодного з указаних законів не внесено такої підстави для припинення соціальних виплат, як відсутність у особи її реєстрації як внутрішньо переміщеної.

Відповідно до п.1.5 Порядку призначення, перерахування та проведення страхових виплат, затвердженого постановою правління Фонду від 27 квітня 2007 року №24, рішення про призначення (відмову у призначенні) страхових виплат оформляється постановою (у тому числі в разі призначення страхової виплати за рішенням суду), у якій зазначаються дані про потерпілого та осіб, які мають право на страхові виплати, розміри виплат на кожного члена сім'ї та їх строки або обґрунтування відмови у виплатах. Копію постанови про призначення (відмову у призначенні), перерахування, компенсацію, припинення та продовження страхових виплат і соціальних послуг потерпілим (членам їх сімей), відшкодування витрат на поховання у разі смерті потерпілого або про повернення зайво виплачених коштів тощо робочі органи виконавчої дирекції Фонду надсилають потерпілому або особам, які мають на це право (п.1.18 зазначеного Порядку).

01 жовтня 2014 року КМУ прийняв постанову №531 «Про особливості реалізації прав деяких категорій осіб на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», якою (у редакції постанови КМУ від 08 липня 2015 року №471) встановлено: особи, які перебувають (перебували) у трудових відносинах з підприємствами, установами, організаціями чи фізичними особами або були добровільно застраховані та переселилися з тимчасово окупованої території, району проведення АТО або зони надзвичайної ситуації, мають право на надання матеріального забезпечення та соціальних послуг відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» робочими органами виконавчої дирекції Фонду соціального страхування, а до завершення заходів, пов'язаних з утворенням зазначеного Фонду та його робочих органів, робочими органами Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань та Фонду відповідно до пункту 6 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» зазначеного Закону за фактичним місцем проживання у порядку, встановленому правліннями фондів. Матеріальне забезпечення виплачується застрахованим особам в установленому порядку через банки.

Крім того, 05 листопада 2014 року КМУ прийнято постанову №637 «Про здійснення соціальних виплат особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції», згідно з якою (з урахуванням змін і доповнень, внесених постановами КМУ від 12 грудня 2014 року №715, від 12 серпня 2015 року №615, від 26 серпня 2015 року №636, від 30 вересня 2015 року №788) призначення та продовження виплати пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), довічних державних стипендій, усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, матеріального забезпечення, надання соціальних послуг за рахунок коштів державного бюджету та фондів

загальнообов'язкового державного соціального страхування внутрішньо переміщеним особам здійснюються за місцем перебування таких осіб на обліку, що підтверджується довідкою, виданою згідно з Порядком оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, затвердженим постановою КМУ від 01 жовтня 2014 року №509.

Розпорядженням КМУ від 07 листопада 2014 року №1085-р затверджено перелік населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження. У цьому переліку зазначено також м.Харцизьк та м.Шахтарськ Донецької області.

Як зазначено відповідачем, з 21.08.2017 відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань у м.Шахтарську Донецької області припинено на виконання вимог п.4 розділу VII Прикінцевих та перехідних положень Закону №1105-XIV, правонаступником якого є Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області та здійснює свою діяльність від імені виконавчої дирекції Фонду на території Донецької області. На теперішній час Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань у м.Шахтарськ Донецької області знаходяться на обліку у Маріупольському міському відділенні Управління Виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області, яке є відокремленим підрозділом управління.

07 листопада 2014 року КМУ прийняв постанову №595 «Деякі питання фінансування бюджетних установ, здійснення соціальних виплат населенню та надання фінансової підтримки окремим підприємствам і організаціям Донецької та Луганської областей, а також інших платежів з рахунків, відкритих в органах Казначейства», якою затверджено Тимчасовий порядок фінансування бюджетних установ, здійснення соціальних виплат населенню та надання фінансової підтримки окремим підприємствам і організаціям Донецької та Луганської областей, а також інших платежів з рахунків, відкритих в органах Казначейства (далі - Тимчасовий порядок).

Згідно з п.2 Тимчасового порядку (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМУ від 11 березня 2015 року №109 та від 08 квітня 2015 року №239) у населених пунктах Донецької та Луганської областей, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, видатки з державного бюджету, бюджету Пенсійного фонду України та бюджетів інших фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування здійснюються лише після повернення згаданої території під контроль органів державної влади. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів за видатками та кредитуванням у населених пунктах на тимчасово неконтрольованій території здійснюється після повернення такої території під контроль органів державної влади.

Також за п.8 Тимчасового порядку (із змінами, внесеними згідно з постановами КМУ від 08 квітня 2015 року №239, від 26 серпня 2015 року №636) особам, які переміщені на контрольовану територію та взяті на облік відповідно до Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, затвердженого постановою КМУ від 01 жовтня 2014 року №509, пенсії та інші соціальні виплати з бюджетів усіх рівнів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування виплачуються за заявами таких осіб до органів (установ), які здійснюють такі виплати, протягом усього строку дії довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

Проте постановою Окружного адміністративного суду міста Києва від 11 лютого 2015 року у справі №826/18826/14, яка набрала законної сили, пункт 2 Тимчасового порядку визнано незаконним і нечинним з моменту прийняття. Як зазначено в ухвалі Вищого адміністративного суду України від 16 жовтня 2015 року, пункт 2 Тимчасового порядку порушує право позивачів на отримання належної їм пенсії, інших видів соціальних виплат та допомоги.

11 грудня 2014 року правління Фонду на виконання постанови КМУ від 01 жовтня 2014 року №531 прийняло постанову №20 «Про затвердження Порядку надання страхових виплат,

фінансування витрат на медичну та соціальну допомогу, передбачених загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання для осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території і районів проведення антитерористичної операції». Як зазначено в преамбулі цієї постанови, вона прийнята з метою забезпечення безперервності та першочерговості одержання щомісячних страхових виплат та медико-соціальних послуг потерпілими на виробництві (членами їх сімей), які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції.

Як зазначено в п.1 цього Порядку, він поширюється на фізичних осіб, які постійно проживають в Україні, яких змусили або які самостійно покинули своє місце проживання внаслідок (або з метою уникнення) негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру і які мають право на страхові виплати та страхові витрати на медичну і соціальну допомогу відповідно до Закону №1105-XIV за фактичним місцем проживання (перебування) (якщо страховий випадок настав до моменту переміщення).

Відповідно до п.2 цього Порядку особи, які тимчасово переміщені, мають право на призначення та/або продовження раніше призначених страхових виплат, страхових витрат на медичну та соціальну допомогу відповідно до Закону №1105-XIV безпосередньо в робочих органах виконавчої дирекції Фонду за фактичним місцем проживання (перебування), що підтверджується довідкою про взяття на облік особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення АТО, за формою, наведеною в додатку до Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції, затвердженого постановою КМУ від 01 жовтня 2014 року №509, відповідно до Закону №1706-VII.

Таким чином, постановами КМУ №№531,637 та 595, а також постановою Правління Фонду від 11 грудня 2014 року №20 встановлено спеціальний порядок здійснення страхових виплат для осіб, які тимчасово переселилися з району проведення АТО, тобто особливості виплати матеріального забезпечення за соціальним страхуванням внутрішньо переміщеним особам.

Зазначені підзаконні нормативні акти не регулюють питання щодо здійснення страхових виплат особам, які з районів проведення АТО до теперішнього часу не переселилися та продовжують проживати за своїм постійним місцем проживання на території, яка не контролюється органами державної влади.

Статтею 24 Конституції України встановлено, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом.

Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Відповідно до ст.64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Ні воєнний, ні надзвичайний стан в Україні в цілому, як і на окремих територіях Донецької та Луганської областей, не запроваджено.

Про необхідність соціального захисту осіб, які перебувають на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях ідеться і в Законі України від 18 січня 2018 року №2268-VIII «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» (далі - Закон №2268-VIII).

У ст.2 цього Закону передбачено, що за фізичними особами незалежно від перебування

їх на обліку як внутрішньо переміщених осіб чи від набуття ними спеціального правового статусу та за юридичними особами зберігається право власності, інші речові права на майно, у тому числі на нерухоме майно, включаючи земельні ділянки, що знаходиться на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, якщо таке майно набуте відповідно до законів України.

Підтверджуючи майнові права фізичних осіб незалежно від перебування їх на обліку як внутрішньо переміщених осіб чи від набуття ними спеціального статусу, закон не передбачає жодних обмежень інших прав таких осіб, які вони можуть реалізувати на території України.

Це знаходить своє підтвердження і в п.2 ст.4 Закону №2268-VIII, де зазначено, що цілями державної політики є, зокрема, захист прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб; та пунктах 1, 3, 4 статті 6 цього Закону, де вказано, що основними напрямками захисту прав і свобод цивільного населення на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях є: захист основоположних політичних і громадянських прав і свобод людини; сприяння забезпеченню відновлення порушених матеріальних прав; сприяння забезпеченню соціально-економічних, екологічних та культурних потреб.

Відповідно до ст.92 Конституції України виключно законами України визначаються, зокрема: права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; основи соціального захисту, форми і види пенсійного забезпечення; засади регулювання праці і зайнятості, шлюб, сім'я, охорони дитинства, материнства, батьківства; виховання, освіти, культури і охорони здоров'я; екологічної безпеки (пункти 1, 6).

Як зазначено у ст.8 Конституції України, в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Відповідно до ст.1 Конституції Україна є правовою державою.

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (стаття 3 Конституції України).

Згідно зі ст.17 Закону України від 23 лютого 2006 року №3477-IV «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» суди застосовують при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року (далі - Конвенція) та практику Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) як джерело права.

Як зазначив ЄСПЛ у рішенні у справі «Пічкур проти України», яке набрало статусу остаточного 07 лютого 2014 року, право на отримання пенсії як таке стало залежним від місця проживання заявника. Це призвело до ситуації, в якій заявник, пропрацювавши багато років у своїй країні та сплативши внески до системи пенсійного забезпечення, був зовсім позбавлений права на пенсію лише на тій підставі, що він більше не проживає на території України (пункт 51 цього рішення).

У п.54 цього рішення зазначено, що наведених міркувань ЄСПЛ достатньо для висновку про те, що різниця в поводженні, на яку заявник скаржився, порушувала статтю 14 Конвенції, згідно з якою користування правами та свободами, визнаними в Конвенції, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою, статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження, або за іншою ознакою у поєднанні зі статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, якою передбачено право кожної фізичної або юридичної особи мирно володіти своїм майном та закріплено, що ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

У рішенні від 08 липня 2004 року у справі «Ілашку та інші проти Молдови та Росії»

ЄСПЛ, задовольняючи позов щодо Молдови, визнав, що Уряд Молдови, який є єдиним законним Урядом Республіки Молдови за міжнародним правом, не здійснював влади над частиною своєї території, яка перебуває під ефективним контролем «Молдавської Республіки Придністров'я». Однак навіть за відсутності ефективного контролю над Придністровським регіоном Молдова все ж таки має позитивне зобов'язання за статтею 1 Конвенції вжити заходів у межах своєї влади та відповідно до міжнародного права для захисту гарантованих Конвенцією прав заявників.

Україна від зобов'язань, визначених статтями 1, 14 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, в окремих районах Донецької та Луганської областей України відповідно до статті 15 Конвенції не відступала, оскільки у постанові Верховної Ради України №462-VIII від 21 травня 2015 року, якою схвалено заяву Верховної Ради України «Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод», зазначено про відступ від окремих зобов'язань, визначених пунктом 3 статті 2, статтями 9, 12, 14 та 17 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та статтями 5, 6, 8 та 13, на період до повного припинення збройної агресії Російської Федерації, а саме до моменту виведення усіх незаконних збройних формувань, керованих, контрольованих і фінансованих Російською Федерацією, російських окупаційних військ, їх військової техніки з території України, відновлення повного контролю України за державним кордоном України, відновлення конституційного ладу та порядку на окупованій території України.

Суд вважає, що не є підставою для відмови у задоволенні позову посилання представника відповідача на відсутність бюджетного фінансування, адже реалізація особою права, яке пов'язане з отриманням бюджетних коштів і ґрунтується на спеціальних та чинних на час виникнення спірних правовідносин нормативно-правових актах національного законодавства, не може бути поставлена у залежність від бюджетних асигнувань.

Суд зазначає, що якщо позивач із району проведення АТО тимчасово не переселився на контрольовану територію та не взятий на облік відповідно до Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції, затвердженого постановою КМУ від 01 жовтня 2014 року №509, то дія пункту 8 Тимчасового порядку, постанов КМУ №№531, 637, 595 та постанови Правління Фонду №20 на нього не розповсюджується.

Суд вказує, що ці підзаконні акти не встановлюють відмінних від передбачених Законом №1105-XIV особливостей проведення страхових виплат у період проведення АТО на території, тимчасово непідконтрольній органам державної влади, внаслідок чого дійшов висновку, про відсутність правових підстав для невиплати позивачу страхових виплат за спірний період.

Ненадання позивачем, який не є внутрішньо переміщеною особою, довідки про взяття його на облік як особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення АТО, не є підставою для невиплати позивачу страхових виплат.

Зазначена правова позиція викладена в постанові Великої Палати Верховного Суду від 20 вересня 2018 року в справі №243/3505/16-ц.

Відповідно до ч.5 ст.242 КАС України при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин суд враховує висновки щодо застосування норм права, викладені в постановках Верховного Суду.

Стосовно доводів відповідача про пропуск позивачем строку звернення до адміністративного суду, суд вважає таку позицію необґрунтованою з огляду на наступне.

Відповідно до норм ч.ч.1 та 2 ст.122 КАС України позов може бути подано в межах строку звернення до адміністративного суду, встановленого цим Кодексом або іншими законами. Для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Суд зазначає, що приписами ч.2 ст.122 КАС України дійсно встановлено загальний строк звернення до суду особою за захистом своїх порушених прав, у шість місяців.

Однак ч.7 ст.47 Закону №1105-XIV передбачено, що якщо потерпілому або особам, які мають право на одержання страхової виплати, з вини Фонду своєчасно не визначено або не виплачено суми страхової виплати, ця сума виплачується без обмеження протягом будь-якого строку та підлягає коригуванню у зв'язку із зростанням цін на споживчі товари та послуги в порядку, встановленому статтею 34 Закону України "Про оплату праці".

Суд враховує, що позивач, вимоги якого, за своєю суттю, виникли у зв'язку із тим, що попередньо призначені йому суми страхових виплат з 01.05.2014 року не отримані ним, а ці вимоги безпосередньо спрямовані на виплату йому призначених сум страхових виплат за минулий час, отже такі вимоги не обмежуються будь-яким строком.

Крім того, суд зазначає, що позивачем у позовній заяві викладено клопотання про визнання поважними причини пропуску строку звернення до суду, розглянувши яке ухвалою суду від 08.05.2020 задоволено та визнано поважними причини пропуску строку звернення Тертишного Геннадія Володимировича до адміністративного суду.

З огляду на вищевикладене, суд приходять до висновку, що позивачем не порушено строк звернення до суду з даним адміністративним позовом.

Згідно з ч.2 ст.5 КАС України захист порушених прав, свобод чи інтересів особи, яка звернулася до суду, може здійснюватися судом також в інший спосіб, який не суперечить закону і забезпечує ефективний захист прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

В межах адміністративного судочинства:

дії - певна форма поведінки суб'єкта владних повноважень, яка полягає у здійсненні суб'єктом владних повноважень своїх обов'язків у межах наданих законодавством повноважень чи всупереч їм;

бездіяльність - певна форма поведінки суб'єкта владних повноважень, яка полягає у невиконанні ним дій, які він повинен був і міг вчинити відповідно до покладених на нього посадових обов'язків згідно із законодавством України;

рішення - нормативно-правовий акт або індивідуальний акт (нормативно-правовий акт - акт управління (рішення) суб'єкта владних повноважень, який встановлює, змінює, припиняє (скасовує) загальні правила регулювання однотипних відносин, і який розрахований на довгострокове та неодноразове застосування; індивідуальний акт - акт (рішення) суб'єкта владних повноважень, виданий (прийняте) на виконання владних управлінських функцій або в порядку надання адміністративних послуг, який стосується прав або інтересів визначеної в акті особи або осіб, та дія якого вичерпується його виконанням або має визначений строк).

Згідно з ч.2 ст.9 КАС України суд розглядає адміністративні справи не інакше як за позовною заявою, поданою відповідно до цього Кодексу, в межах позовних вимог. Суд може вийти за межі позовних вимог, якщо це необхідно для ефективного захисту прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Зважаючи на фактичні обставини справи, суд вважає належним способом захисту порушеного права Тертишного Г.В. визнання протиправними дій Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області щодо припинення щомісячних страхових виплат з 1 травня 2014 року та зобов'язання відповідача поновити нарахування та виплату щомісячних страхових виплат з 1 травня 2014 року.

Стосовно вимоги позивача в частині стягнення з відповідача суми заборгованості по щомісячним страховим виплатам за період з 1 травня 2014 року по даний час, суд зазначає наступне.

Відповідно до ст.5 КАС України кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні

інтереси. Рішення суду не може бути прийнято на майбутнє, не може ґрунтуватися на припущеннях та домислах, котрі на момент ухвалення рішення ще не відбулись, оскільки таке рішення суперечитиме законодавча визначеним принципам і завданням адміністративного судочинства.

Відповідно до п.10.3 постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20.05.2013 №7 резолютивна частина рішення не повинна містити приписів, що прогнозують можливі порушення з боку відповідача та зобов'язання його до вчинення чи утримання від вчинення дій на майбутнє.

Таким чином, метою та завданням адміністративного судочинства, зокрема, є захист та поновлення порушених прав, суду не надано доказів парахування позивачу суми щомісячних страхових виплат, а отже вимога позивача в цій частині задоволенню не підлягає, оскільки вона є передчасною.

Що стосується клопотання позивача про встановлення судового контролю за виконанням рішення суду, суд зауважує на таке.

Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах передбачений ст.382 КАС України.

Відповідно до частини першої загаданої процесуальної норми суд, який ухвалив судові рішення в адміністративній справі, може зобов'язати суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судові рішення, подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення.

За наслідками розгляду звіту суб'єкта владних повноважень про виконання рішення суду або в разі несподання такого звіту суддя своєю ухвалою може встановити новий строк подання звіту, накласти на керівника суб'єкта владних повноважень, відповідального за виконання рішення, штраф у сумі від двадцяти до сорока розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (ч.2ст.382 КАС України).

При цьому, зазначені процесуальні дії є диспозитивним правом суду, яке може використовуватися в залежності від наявності об'єктивних обставин, які підтверджені належними та допустимими доказами.

Відповідно до ст.370 КАС України судові рішення, яке набрало законної сили, є обов'язковим для учасників справи, для їхніх правонаступників, а також для всіх органів, підприємств, установ та організацій, посадових чи службових осіб, інших фізичних осіб і підлягає виконанню на всій території України, а у випадках, встановлених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, або за принципом взаємності, - за її межами.

Невиконання судового рішення тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

З наведеного слідує, що рішення суду, яке набрало законної сили є обов'язковим для учасників справи. Це забезпечується, в першу чергу, через примусове виконання судових рішень відповідно до Закону України "Про виконавче провадження". Судовий контроль у формі зобов'язання подати звіт, також є формою забезпечення виконання судових рішень.

Також, суд зазначає, що статтею 382 КАС України встановлено право, а не обов'язок суду, який ухвалив судові рішення в адміністративній справі, зобов'язати суб'єкта владних повноважень подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення.

Аналогічна позиція висловлена в постанові Верховного Суду від 14 травня 2018 року у справі №820/4283/17 (реєстраційний номер рішення в Єдиному державному реєстрі судових рішень 74002808).

Серед іншого, вирішуючи питання щодо можливості встановлення судового контролю, слід враховувати особливості покладених на суб'єкта владних повноважень обов'язків згідно з судовим рішенням та його можливості ці обов'язки виконати без достатніх зволікань.

При цьому, суд зазначає, що виконання рішення суду, враховуючи наявність спеціальних процедур, порядку, передбачає виконання рішення з урахуванням певного часу на його виконання. Затримка виконання судового рішення на період, що є необхідним для вирішення проблем публічного порядку, процедури може у виняткових випадках бути

виправдана.

На підставі викладеного, суд дійшов висновку, що у задоволенні заяви позивача про встановлення судового контролю за виконанням рішення суду необхідно відмовити.

Вирішуючи питання про розподіл судових витрат у справі, суд зазначає, що згідно ч.3 ст.139 КАС України при частковому задоволенні позову судові витрати покладаються на обидві сторони пропорційно до розміру задоволених позовних вимог. При цьому суд не включає до складу судових витрат, які підлягають розподілу між сторонами, витрати суб'єкта владних повноважень на правничу допомогу адвоката та сплату судового збору.

З огляду на те, що позов задоволено частково, суд вважає за необхідне стягнути з відповідача на користь позивача судові витрати зі сплати судового збору у сумі 420,40 грн.

Керуючись ст.ст. 139, 244-250, 255, 262, 295, 297 Кодексу адміністративного судочинства України, суд, -

В И Р І Ш И В:

Адміністративний позов Тертишного Геннадія Володимировича (РНОКПП 2301002377, Донецька область, м.Харцизьк, с.Цупки, вул.Горького, буд.7, кв.1) до Управління виконавчої дирекції фонду соціального страхування України в Донецькій області (код ЄДРПОУ 41325231, 84122, Донецька область, м. Слов'янськ, вул. Свободи, 5) про визнання протиправними дій, стягнення суми заборгованості та зобов'язання вчинити певні дії – задовольнити частково.

Визнати протиправними дії Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області щодо припинення Тертишному Геннадію Володимировичу щомісячних страхових виплат з 1 травня 2014 року.

Зобов'язати Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області поновити Тертишному Геннадію Володимировичу нарахування та виплату щомісячних страхових виплат з 1 травня 2014 року.

У задоволенні іншої частини позовних вимог – відмовити.

Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування в Донецькій області (код ЄДРПОУ 41325231, Донецька область, м.Слов'янськ, вул. Свободи, 5) на користь Тертишного Геннадія Володимировича (РНОКПП 2301002377, Донецька область, м.Харцизьк, с.Цупки, вул.Горького, буд.7, кв.1) судовий збір в розмірі 420,40 грн.

Повний текст рішення виготовлено 05.06.2020.

Апеляційна скарга на рішення суду подається протягом десяти днів з дня його проголошення. Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини рішення суду, або розгляду справи в порядку письмового провадження, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення. Апеляційна скарга подається до Першого апеляційного адміністративного суду через Донецький окружний адміністративний суд.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

В перебіг вказаних строків не враховується строк дії карантину, пов'язаного із запобіганням поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) відповідно до вимог п.п.2 п.9 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)" від 30.03.2020 №540-ІХ.

До дня початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної

системи апеляційні скарги подаються учасниками справи до або через відповідні суди, а матеріали справ витребовуються та надсилаються судами за правилами, що діяли до набрання чинності цією редакцією Кодексу.

Текст рішення розміщений в Єдиному державному реєстрі судових рішень (веб-адреса сторінки: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>).

Суддя

